SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
PIRKANMAAN PIIRI

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry
Pyhäjärvenkatu 5 B, 2. krs
33200 TAMPERE
pirkanmaa@sll.fi
040 930 4118

Lausunto
10.11.2026

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Asia: VN/24888/2026 – Lausunto luonnoksesta maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi alueellisen kiintiön nojalla sallittavasta suden metsästyksestä metsästysvuonna 2026–2027

Pääkannat

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry vastustaa suden kannanhoidollista kiintiömetsästystä, jolla sallittaisiin 109 suden tappaminen 18 kiintiöalueella, ja esittää, ettei asetusta anneta. Kiintiömetsästyksen sijasta susipopulaatiosta voidaan kannanhoidossa poistaa valikoivasti ongelmia aiheuttaneet yksilöt vahinkoperusteisesti tai poliisin määräyksellä.

EU:n luontodirektiivi edellyttää, että jäsenvaltiot säilyttävät suden suotuisan suojelun tason pitkällä aikavälillä (luontodirektiivin 1 i ja 2.2 artikla; Luonnos Suomen susikannan hoitosuunnitelmaksi, s. 18). Suomen susikanta ei ole todellisuudessa saavuttanut biologisesti suotuisaa suojelutasoa pitkällä aikavälillä geneettisesti riittävän monimuotoisena ja elinvoimaisena, alueellisesti turvattuna ja riskittömästi.

Maa- ja metsätalousministeriö on vuonna 2025 määrittänyt Suomen susipopulaation viitearvoksi 273 (asetusluonnoksen perustelumuistio s. 12). Suomen luonnonsuojeluliitto (SLL) katsoo, että suden suojelu Suomessa ei ole aidosti suotuisalla tasolla vuonna 2026. Susikannan koon tulisi olla vähintään 500 sutta (Suomen luonnonsuojeluliitto 25.6.2026).

SLL Pirkanmaan piiri ry katsoo, että suden efektiivisen populaatiokoon (Ne) tulisi olla 100, jotta jo pitkään geneettisesti heikentynyt susikanta olisi lyhyellä aikavälillä suojassa sisäsiittoisuuden haitoilta ja sen geneettinen monimuotoisuus säilyisi. Jotta populaatio säilyttäisi riittävästi geneettistä muuntelua voidakseen sopeutua muutoksiin pitkällä aikavälillä, efektiivisen populaatiokoon tulisi olla 1000 (esim. Frankham ym. 2014). Kun 100/1000-sääntöä sovelletaan lyhyellä aikavälillä 2 prosentin riskillä, geneettisesti pienin elinvoimainen populaatio (GPEP) on Itä-Suomen osapopulaatiolle 223

sutta ja Länsi-Suomen osapopulaatiolle 376 sutta (Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 80/2022, kuva C11B). Yhteensä tämä on 599 sutta (223 + 376 = 599).

Muistion mukaan maaliskuussa 2026 poronhoitoalueen ulkopuolella asui 400 sutta, jotka elävät kokonaan Suomen puolella. Koko Suomessa susia oli 430 (asetusluonnoksen perustelumuistio 9.10.2026, VN/24888/2026, jäljempänä muistio, s. 1).

• **Kiintiö on mitoitettu pienentämään kantaa.** Luonnonvarakeskuksen mukaan susien määrä pysyy ennallaan, jos susia tapetaan 90 vuodessa. Asetus sallisi 109 suden tappamisen. Muistion mukaan susia olisi silloin maaliskuussa 2027 todennäköisimmin noin 380. Viime kaudella kiintiön lisäksi kuoli vähintään 36 sutta poikkeusluvilla, poliisin päätöksin ja liikenteessä. Jos muita susia kuolee yhtä paljon kuin viime kaudella, susia kuolisi yhteensä noin 145.

• **Ensimmäisen kauden vaikutuksia ei ole arvioitu.** Muistion mukaan yhden vuoden perusteella ei voi tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Luonnonvarakeskuksella ei ole tietoa siitä, kuinka moni edellisellä kaudella tapetuista susista oli itäistä alkuperää. Asetusta ei tule antaa, kun ei ole selvitetty, miten vuodesta toiseen toistuva kiintiömetsästys vaikuttaa susikantaan.

• **Asetus annetaan ennen hoitosuunnitelmaa.** Kiintiöiden kohdentamisen on tarkoitus perustua hoitosuunnitelman tavoitteisiin, mutta suunnitelmasta voi lausua 5.12.2026 asti. Metsästys alkaisi jo 1.12.2026.

• **Kuuleminen jää muodolliseksi.** Kiintiöasetuksesta ei voi valittaa, joten lausuntokierros on ainoa vaikutuskanava. Ministeriölle jää lausuntojen käsittelyyn alle kolme viikkoa.

• **Piirin alueen kiintiöalueiden perusteet eivät kestä.** Keikyän, Punkalaitumen ja Stormin kiintiöalueet on jätettävä asetuksesta pois. Muistion ja Luonnonvarakeskuksen omat tiedot eivät tue perusteluja.

• **Idän ja lännen välinen geenivirta on turvattava, ja itäisen populaation geenipoolia ei tule kaventaa.** Iivantiira-Vuosangan ja Höljäkän kiintiöalueet on jätettävä asetuksesta pois, jotta itäinen geeniperimä voi levitä länteen. Piiri vastustaa myös Kivikiekin lauman tappamista samoin perustein kuin kaikkien muidenkin kiintiösusien tappamista.

1 Kiintiö ylittää kannan säilyttävän tason

1.1 Kiintiö on mitoitettu pienentämään kantaa

Muistion mukaan Luonnonvarakeskuksen laskelmassa susikanta pysyy ennallaan, jos susia tapetaan 90 vuodessa (muistio s. 12). Asetus sallisi 109 suden tappamisen eli 19 sutta enemmän. Muistion mukaan Suomen riistakeskus arvioi, että kanta laskisi tällöin todennäköisimmin noin 19 sudella noin 380 yksilöön (muistio s. 12). Hoitosuunnitelmaluonnoksen mukaan kiintiön enimmäismäärä määritetään juuri Luonnonvarakeskuksen verotusennustemallin avulla eli laskentamallilla, joka ennustaa, miten susien tappaminen muuttaa susien määrää (Luonnos Suomen susikannan hoitosuunnitelmaksi, VN/28366/2026, jäljempänä hoitosuunnitelmaluonnos, s. 46). Kiintiötä ei siis ole mitoitettu säilyttämään kannan kokoa vaan pienentämään sitä, vaikka ensimmäisen kauden vaikutuksia ei vielä tunneta (ks. kohta 1.3). Piiri ei hyväksy myöskään 90 suden tappamista. Luku 90 osoittaa vain, että asetus on mitoitettu pienentämään susikantaa.

Suomenmaan mukaan susikannan ennuste maaliskuulle 2027 olisi ilman metsästystä noin 475 sutta. Luonnonvarakeskuksen suurpetojen ekologian tutkimusprofessorin Otso Huitun mukaan susien määrä putoaa selvästi alle 400 yksilön, jos koko kiintiö toteutuu (Suomenmaa 9.10.2026).

1.2 Muut kuolevat sudet jäävät laskematta

Vahinkoperusteisia poikkeuslupia ei rajoiteta eikä lueta kiintiöön (muistio s. 1). Edellisellä kaudella poronhoitoalueen ulkopuolella kuoli kiintiömetsästyksen lisäksi vähintään 36 sutta: 9 poikkeusluvilla, 12 poliisin päätöksellä ja 15 liikenteessä (Luonnonvarakeskus: Susikanta Suomessa maaliskuussa 2026). Pelkästään kiintiömetsästyksen aikana 1.1.–10.2.2026 kiintiön ulkopuolella kuoli 9 sutta: 2 poikkeusluvilla, 6 poliisin päätöksellä ja 1 liikenteessä (Luonnonvarakeskus 26.10.2026, LUKE/3596/07.00.03.00/2026, liite Kuolleet sudet 1.1.–10.2.2026). Lisäksi susia kuolee laittomasti tapettuina (Luonnonvarakeskuksen blogi 25.6.2026). Vuosangan reviirillä kirjattiin edellisellä kaudella yksi epäilty metsästysrikos (Luonnonvarakeskuksen suden kanta-arvion reviiriliite, päivitetty 5.7.2026, jäljempänä reviiritiedot, s. 97). Muistio ei kerro, onko nämä sudet otettu huomioon 90 suden laskelmassa. Muistio sanoo sivulla 12, että pelkkä kiintiö pienentää susikantaa noin viisi prosenttia. Sivulla 18 muistio sanoo saman viiden prosentin laskun johtuvan kaikista kuolleista susista yhteensä. Jos muita kuolleita susia ei ole otettu huomioon ja niitä on yhtä paljon kuin viime kaudella, susia kuolee yhteensä noin 145 (109 + 36 = 145). Se on noin 55 sutta enemmän kuin 90 sutta, joiden tappaminen pitäisi susien määrän ennallaan (145 − 90 = 55).

Ministeriöllä on toimivalta rajoittaa myös poikkeuslupien nojalla tapettavien susien määrää (muistio s. 6). Muistion mukaan ministeriö ei käytä tätä toimivaltaa (muistio s. 6). Asetuksen vaikutusta arvioitaessa on laskettava yhteen kaikki kauden aikana kuolleet sudet: kiintiömetsästyksessä, poikkeusluvin ja poliisin päätöksin tapetut, liikenteessä kuolleet ja laittomasti tapetut sudet.

1.3 Ensimmäisen kauden vaikutuksia ei ole arvioitu

Muistio itse toteaa, että kotieläinvahinkojen kehityksen perusteella on vielä vaikea tehdä johtopäätöksiä kiintiömetsästyksen vaikutuksesta (muistio s. 13) ja että viranomais- ja virka-aputehtävien vähenemisestä ei voi yksittäisen vuoden perusteella tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä (s. 15). Hoitosuunnitelmaluonnoksen mukaan kiintiömallilla edetään 3–5 vuoden tarkastelujakson ajan, minkä jälkeen arvioidaan sen kehittämistarpeet (hoitosuunnitelmaluonnos s. 43). Metsästyksen välillisten vaikutusten seuraaminen voi luonnoksen mukaan vaatia pidempää tarkastelujaksoa (s. 47). Luonnonvarakeskuksen tutkimusprofessori Otso Huitun mukaan viime talven metsästyksestä on niin vähän aikaa, että kaikkia sen vaikutuksia on mahdotonta arvioida, eikä niitä ole selvitetty tieteellisesti. Ainoat todennettavissa olevat vaikutukset ovat yksilömäärän kasvun pysähtyminen ja se, että tyhjentyneet reviirit täyttyivät usein hyvin nopeasti (Suomenmaa 9.10.2026). Otso Huitun mukaan vuoden 2026 kiintiötä asetettaessa metsästyksen vaikutusta susikannan kokoon tarkasteltiin vain yhden vuoden ajalta, eikä usean vuoden aikana kertyvistä vaikutuksista ole vielä tutkimustietoa (Luonnonvarakeskuksen blogi 25.6.2026).

Asetusta valmistellaan ilman tietoa siitä, miten edellisen kauden metsästys vaikutti itäistä alkuperää oleviin susiin. Otso Huitun mukaan vuoden 2026 kiintiömetsästyksessä kuoli myös itäistä alkuperää olevia susia, millä voi olla haitallisia vaikutuksia koko Suomen susikannan geneettiselle monimuotoisuudelle (Luonnonvarakeskuksen blogi 25.6.2026). Luonnonvarakeskuksen mukaan tietoa itäistä alkuperää olevista kuolleista susista ei ole järjestelmällisesti saatavilla, koska alkuperä on

selvitetty vain tunnetuista lisääntyvistä yksilöistä. Tietoa siitä, oliko kiintiöreviireillä tapetuilla lisääntyvillä susilla itäistä alkuperää, ei Luonnonvarakeskuksen mukaan ole saatavilla, eikä asiaa selvittäviä analyysejä ole käynnissä (Luonnonvarakeskus 26.10.2026, LUKE/3596/07.00.03.00/2026, s. 2). Muistion mukaan läntisessä Suomessa pyritään välttämään itäistä geneettistä taustaa olevien susien pyyntiä (muistio s. 22). Kun tapettujen susien alkuperää ei selvitetä, ei voida tietää, onko tämä tavoite toteutunut.

Piiri vastustaa suden kiintiömetsästystä kokonaan. Jo se, ettei edellisen kauden vaikutuksia susikannan perimään tunneta, on riittävä syy jättää asetus antamatta.

Ensimmäinen kiintiökausi muutti kannan rakennetta. Maaliskuussa 2026 yhteensä 18 reviiriä jäi ilman pari- tai perhelaumastatusta, koska reviirin toinen tai molemmat lisääntyvät yksilöt oli poistettu kiintiömetsästyksessä tai poliisin päätöksellä (Luonnonvarakeskus 25.6.2026; reviiritiedot s. 11–106). Kiintiömetsästyksessä tapettiin 1.1.–10.2.2026 yhteensä 24 reviirinsä lisääntyvää sutta (Luonnonvarakeskus 26.10.2026, liite Kuolleet sudet 1.1.–10.2.2026). Piirin näkemyksen mukaan kiintiömetsästystä ei tule suunnitella kanta-arvion perusteella, kun ei ole selvitetty, miten vuodesta toiseen toistuva kiintiömetsästys vaikuttaa susikantaan yhteensä, eivätkä tulevan talven DNA-näytteiden analyysit ole käytettävissä.

1.4 Metsästys voi lisätä niitä ongelmia, joita sillä pyritään vähentämään

Kiintiöiden keskeiset perusteet ovat turvallisuus ja vahingot. Otso Huitun mukaan metsästyksen vaikutus voi olla jopa päinvastainen. Sudet asuttavat tyhjentyneen alueen tehokkaasti, joten poiston vaikutus on lyhytaikainen. Jos lauma hajoaa lisääntyvien yksilöiden kuoltua, jäljelle jäävät sudet saattavat joutua turvautumaan helpompaan saaliiseen, kuten ihmisten yhteydessä eläviin eläimiin. Jo pelkkä metsästystilanne voi ajaa sudet liikkeelle ja mahdollisesti myös pihapiireihin (Suomenmaa 9.10.2026).

Muistio itse toteaa samansuuntaisesti, että perhelauma hajoaa herkästi, jos sen aikuisista toinen tai molemmat metsästetään ennen kuin pennut pystyvät saalistamaan itsenäisesti (muistio s. 18). Muistion mukaan talvella poistettu lauma on useimmiten korvautunut uudella laumalla jo seuraavana keväänä (s. 20). Piirin näkemyksen mukaan turvallisuus- ja vahinkoperusteet eivät siksi oikeuta kokonaisten laumojen poistamista. Vahinkoja on ehkäistävä suojaustoimin, ja ongelmatilanteisiin on puututtava kohdennetusti.

1.5 Viitearvo 273 on poliittinen päätös

Ministeriö on päättänyt, että susikanta on suotuisalla suojelutasolla, kun susia on vähintään 273 (muistio s. 12). Tätä lukua kutsutaan viitearvoksi. Luku 273 ei ole tutkijoiden suositus vaan ministeriön oma valinta. Päätöksellään ministeriö hyväksyy sen, että sukusiitos eli sukulaisten keskinäinen lisääntyminen kasvaa susikannassa lyhyellä aikavälillä 26 prosenttia (muistio s. 12). Luonnonvarakeskuksen mukaan sisäsiittoisuus kasvaa jo nyt erityisesti lounaisessa Suomessa (hoitosuunnitelmaluonnos s. 15). Ministeriö hyväksyy myös 50 prosentin riskin siitä, että susikannan tarvitsema vähimmäiskoko on arvioitu liian pieneksi (muistio s. 12). Riski on yhtä suuri kuin kolikonheitossa. Lajin suojelussa riskin on oltava mahdollisimman pieni. Ministeriön valitsema 50 prosentin riski on aivan liian suuri. Viitearvo 273 on poliittinen päätös, eikä Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri hyväksy sitä. WWF:n mukaan Ruotsissa laaditun tieteellisen

raportin perusteella suden suotuisan kannan viitearvo saadaan kertomalla pienimmän elinvoimaisen kannan koko kahdella. Suomessa tämä tarkoittaisi noin 550 suden kantaa (WWF 23.9.2026).

1.6 Susikanta on liian pieni ollakseen geneettisesti elinvoimainen

Maaliskuussa 2026 Suomessa poronhoitoalueen ulkopuolella oli arviolta 400 sutta (muistio s. 1). Susia oli siis 199 vähemmän kuin geneettisesti pienin elinvoimainen populaatio tarvitsee (599 − 400 = 199). Ministeriön päätös vaarantaa tietoisesti susipopulaation elinvoiman, hyvinvoinnin ja terveyden. Tällaiset geneettiset heikennykset ovat yleensä peruuttamattomia tai hyvin huonosti palautuvia. Geneettinen monimuotoisuus ei palaudu kannan palautumisen myötä, vaan se on mahdollista vain erilaisen perimän omaavien tulokkaiden saapuessa ja asettuessa lisääntymään.

Euroopan unionin luontodirektiivissä suotuisan suojelun tasolle ei ole määritelty tarkkaa aikaväliä, vaan sitä tarkastellaan juridisesti ja biologisesti pitkällä aikavälillä. Juridisen suojelutason tarkastelun ja raportoinnin aikaväli on kuusi vuotta, biologisen 100 tai 200 vuotta.

Lajin suotuisan suojelutason saavuttaminen edellyttää, että populaatio on pitkällä aikavälillä elinvoimainen sekä sen geneettisten että demografisten ominaisuuksien kannalta katsottuna.

Jos Suomi voi huomioida muiden maiden (eli erityisesti Venäjän) susipopulaatiot ja Suomen populaatioilla on tarvittava yhteys näihin populaatioihin, evolutiivisen potentiaalin säilyttämiseksi riittää, että näiden populaatioiden yhteinen pitkän aikavälin efektiivinen populaatiokoko on vähintään 1000. Tässäkin tapauksessa Suomen susipopulaation tulee kuitenkin olla tarpeeksi suuri, jotta se pysyy lyhyellä aikavälillä geneettisesti elinvoimaisena.

Geneettiset mallinnustulokset osoittivat, että tunnistetut Suomen kaksi osapopulaatiota eivät ole geneettisesti elinvoimaisia nykyisen kokoisina ja kytkeytyneisyydellään (migraation määrä) osaksi Fennoskandian metapopulaatiota. Siksi sekä populaatiokokojen että migraation määrän on kasvettava, jotta Suomen osapopulaatioiden lyhyen aikavälin (Ne=100) sekä myös Fennoskandian metapopulaation pitkän aikavälin (Ne=1000) elinkelpoisuus saavutettaisiin. Mallien tulokset korostavat geenivirran merkitystä geneettiselle elinvoimaisuudelle, sillä skenaariot, joissa oletettiin, ettei migraatiota ole (m=0), ja joissa Suomen osapopulaatioita mallinnettiin erillään naapurimaiden populaatioista, pienensivät efektiivisiä populaatiokokoja ja kasvattivat sukusiitoksen astetta huomattavasti (Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 80/2022, luku 6.1, s. 46).

Yhteys muiden maiden susikantoihin (tässä: Venäjän Karjalaan) on merkittävää myös demografisen elinvoimaisuuden kannalta, sillä mallinnustulokset osoittavat demografisen PEP:n noin kolminkertaistuvan, mikäli susien siirtyminen Venäjältä lakkaisi ja Suomen susikannan tulisi pysyä elinvoimaisena ilman tulomuuttoa muualta.

Myös lyhyellä aikavälillä geneettinen monimuotoisuus on tärkeää, jotta populaatio välttyy esimerkiksi sukusiitoksen haitoilta (esim. Kardos ym. 2021).

GESP-analyysin mukaan ilman yhteyttä naapurimaiden susipopulaatioihin Suomen osapopulaatioiden Ne tulee olemaan noin 84,73 seuraavien 200 sukupolven kuluessa nykyisillä demografisilla parametreillä (kannan koko, efektiivinen populaatiokoko ja muuttoliikkeen määrä), mikä on liian pieni verrattuna suosituksiin efektiivisestä populaatiokoosta sekä lyhyellä (Ne=100) että pitkällä aikavälillä (Ne=1000). Myös sukusiitosaste nousee korkeammaksi kuin mikä on määritetty lyhyelle aikavälille hyväksytyksi tasoksi. Kun Suomen osapopulaatiot mallinnettiin osaksi Fennoskandian susipopulaatiota, efektiivinen populaatiokoko oli silti riittämätön ja sukusiitoksen taso liian suuri, jotta vältyttäisiin sukusiitosheikkouden vaikutuksilta lyhyellä aikavälillä. Lyhyen aikavälin geneettisesti

elinvoimainen populaatiokoko (Ne=100) olisi potentiaalisesti saavutettavissa, mutta nykyisillä populaatiokoilla ja muuttoliikkeen määrällä siihen kestää liian kauan aikaa. On siis selvää, että kantojen kokoja tulisi kasvattaa ja muuttoliikettä populaatioiden välillä tulisi lisätä, jotta saavutettaisiin elinvoimainen populaatio sekä Suomessa että koko Fennoskandian metapopulaatiossa lyhyellä ja pitkällä aikavälillä tarkasteltuna. Tulokset korostavat muuttoliikkeen ja geenivirran tärkeyttä geneettisen elinvoimaisuuden takaamiseksi, sillä mallit, joissa populaatioiden välillä ei ollut migraatiota pienensivät populaatioiden efektiivisiä kokoja ja lisäsivät merkitsevästi niiden sukusiitosastetta (Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 80/2022, luku 5.2).

Koska Suomen susikanta on jakautunut kahteen osapopulaatioon, itäiseen ja läntiseen, tulee niille kummallekin arvioida oma geneettinen pienin elinvoimainen populaatio GPEP. Soveltaen em. 100/1000-sääntöä ja riippuen siitä, millainen riski (2–50 %) hyväksytään sille, että todellinen GPEP on määritettyä GPEP-tasoa suurempi, lyhyen aikavälin GPEP Länsi-Suomen osakannalle on 309–376 ja Itä-Suomen 187–223 (kuva C11). Vastaavilla kriteereillä pitkän aikavälin GPEP:t olisivat Länsi-Suomelle 3090–3760 ja Itä-Suomelle 1870–2230. Useiden tuhansien susikanta ei sovi Suomen rajojen sisälle, joten on mietittävä, missä määrin viitearvoa asetettaessa voidaan huomioida naapurimaiden susikannat ja niistä saapuva tulomuutto. GESP-mallinnuksen mukaan Fennoskandian nykyiset susikantojen koot ja muuttoliike niiden välillä eivät ole riittäviä sukusiitoskertoimen nousun ja siten sukusiitoksen haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi. Muuttoliikkeen lisääminen olisi tärkeää niin maiden välillä kuin Suomen sisällä geneettisen elinvoimaisuuden turvaamiseksi. Tulomuuttajien määrän kasvu sinällään ei kuitenkaan riitä, vaan muuttajien tulisi päästä lisääntymään, jotta niillä olisi vaikutusta Suomen susikannan geneettiseen elinvoimaisuuteen. Erityisesti Itä-Suomen susikannan vahvistumiseen tulisi kiinnittää huomiota, jotta geenivirta Venäjän Karjalasta voisi ulottua Itä-Suomesta edelleen Länsi-Suomeen (Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 80/2022, s. 130).

2 Asetus annetaan ennen hoitosuunnitelmaa

Asetusta ollaan antamassa ennen kuin susikannan hoitosuunnitelma, jonka tavoitteisiin kiintiöiden kohdentamisen on tarkoitus perustua, on edes käynyt läpi lausuntokierrosta. Hoitosuunnitelmaluonnoksen mukaan kohdentamisessa otetaan huomioon kannanhoitoalueen tavoitteet (s. 46–47). Hoitosuunnitelmasta voi lausua 5.12.2026 asti, mutta metsästys alkaisi jo 1.12.2026 (MMM:n tiedote 9.10.2026).

Kiintiön painopiste on lounaisessa Suomessa (Suomen riistakeskus 23.9.2026). Lounaisen kannanhoitoalueen tavoitetta, reviirien määrän saattamista sosiaalisesti kestävälle tasolle, ei ole hoitosuunnitelmaluonnoksessa määritelty lukuna (s. 37). Kiintiö kohdistuu siis voimakkaimmin alueelle, jonka tavoitetasoa ei ole päätetty eikä edes määritelty. Kiintiöillä ei voi toteuttaa suunnitelmaa, jota ei ole vahvistettu.

3 Kuuleminen jää muodolliseksi

Korkein hallinto-oikeus katsoi 19.2.2026 (t. 425), ettei kiintiöasetuksesta voi valittaa. Lausuntokierros on siksi ainoa vaihe, jossa kansalaiset ja järjestöt voivat vaikuttaa asetuksen sisältöön. Asetuksen lausuntoaika päättyy 13.11.2026, ja metsästys alkaa 1.12.2026. Ministeriölle jää alle kolme viikkoa lausuntojen käsittelyyn ja asetuksen viimeistelyyn. Hoitosuunnitelmasta annetuilla lausunnoilla ei ole mitään vaikutusta tämän kauden metsästykseen.

Århusin yleissopimuksen 8 artiklan mukaan kukin sopimuspuoli pyrkii edistämään sitä, että yleisö voi osallistua tehokkaasti yleisesti sovellettavien oikeudellisesti sitovien säädösten valmisteluun sopivassa vaiheessa ja vaihtoehtojen ollessa vielä avoimia. Tähän kuuluu riittävien määräaikojen asettaminen, ja yleisön osallistumisen tulokset otetaan huomioon mahdollisuuksien mukaan (SopS 122/2004, 8 artikla). Nyt kuuleminen järjestetään, mutta aikataulu jättää sen tulosten huomioon ottamiselle hyvin vähän tilaa. Piirin näkemyksen mukaan menettely ei täytä yleissopimuksen tavoitetta.

4 Piirin alueen kiintiöalueet

Piirin toiminta-alueella ovat kiintiöalueet Punkalaidun (8 sutta), Stormi (6) ja Keikyä (6), yhteensä 20 sutta (asetusluonnos 2 §). Kaikkien kolmen perustelut ovat puutteelliset, ja alueet on jätettävä asetuksesta pois.

4.1 Keikyä

Perusteeksi esitetään turvallisuus, mutta muistio mainitsee pihahavainnot ja suurriistavirka-aputehtävät (SRVA-tehtävät) vain aiemmilta vuosilta (muistio s. 11). Luonnonvarakeskuksen mukaan Keikyällä eli maaliskuussa 2026 todennäköisimmin susipari: suurin havaittu yksilömäärä oli kaksi, eikä alueelle ollut kirjattu reviiriä edellisenä vuonna (Luonnonvarakeskuksen reviiritiedot 2026, s. 34). Muistiosta ei siis käy ilmi, koskevatko aiemmat havainnot lainkaan nykyistä paria. Hoitosuunnitelmaluonnoksen turvallisuuskriteeri koskee poikkeavasti käyttäytyviä laumoja, joihin on jo kohdistettu muita toimia, kuten poliisin määräyksiä (s. 46–47). Keikyän osalta sellaisia ei mainita. Muistion mukaan alueelle syntyi keväällä 2026 havaintojen perusteella pentuja (s. 11), mutta muistio ei kerro havaintojen määrää eikä sitä, perustuuko kuuden suden kiintiö havaintoihin vai kaavamaiseen kuuden yksilön arvioon, jota on käytetty silloin, kun tarkempaa havaintotietoa ei ole ollut (s. 18).

Toiseksi perusteeksi esitetään geneettisesti arvokkaiden Kiukaisten ja Putajan turvaaminen naapurireviirejä harventamalla (muistio s. 11). Muistio kuitenkin itse toteaa, että tapettu lauma korvautuu tiheän kannan alueella useimmiten jo seuraavana keväänä (s. 12–13, 20). Edellisellä kaudella kiintiösaaliin 81 sudesta 8 oli DNA:n perusteella naapurireviirien yksilöitä (Luonnonvarakeskuksen saalistaulukko 2026). Luonnonvarakeskuksen mukaan ainakin kolmessa tapauksessa ammuttu susi oli naapurilauman lisääntyvä yksilö (Luonnonvarakeskus 25.6.2026). Köyliön reviirillä metsästyksessä kuolivat molemmat lisääntyvät yksilöt, reviiri tyhjeni ja naapurilaumat valtasivat alueen (reviiritiedot s. 33). Suojeltavaksi mainitulta Kiukaisten reviiriltä kuoli kaudella kolme sutta: yksi metsästyksessä, yksi poliisin päätöksellä ja yksi liikenteessä (s. 32). Metsästys voi siis vaarantaa juuri sen reviirin, jota siltä sanotaan suojeltavan. Kiukaisten reviirin toinen lisääntyvä susi on kotoisin idästä, Tuupovaaran reviiriltä. Putajan reviirin toinen lisääntyvä susi on perimältään itäistä tyyppiä (Luonnonvarakeskus 31.8.2026, liite tiedonluovutuspäätökseen LUKE/3596/07.00.03.00/2026). Keikyän kiintiömetsästys voi siis vaarantaa juuri ne itäistä perimää kantavat sudet, joita muistion mukaan halutaan suojella.

4.2 Punkalaidun

Perusteeksi esitetään, että lisääntyvä pari on Luonnonvarakeskuksen DNA-analyysien mukaan lähisukulaisia (muistio s. 10, 21). Sukulaisuusastetta ei kerrota muistiossa eikä Luonnonvarakeskuksen reviiritiedoissa, vaikka perhelaumasta on tunnistettu DNA:sta viisi yksilöä (reviiritiedot s. 36).

Luonnonvarakeskus ei ole laskenut sukusiitosastetta reviireittäin (Luonnonvarakeskus 26.10.2026, LUKE/3596/07.00.03.00/2026, s. 2). Luonnonvarakeskuksen 31.8.2026 laatimassa luettelossa Punkalaitumen lisääntyvän parin todetaan olevan ”keskimääräistä enemmän sukua toisilleen” (Luonnonvarakeskus 31.8.2026, liite tiedonluovutuspäätökseen). Luonnonvarakeskus on piirin tietopyyntöön vastatessaan kertonut, että Punkalaitumen lisääntyvä pari ei ole täyssisaruksia. Parin sukulaisuus vastaa toisen asteen sukulaisuutta, eli sudet voivat olla esimerkiksi puolisisaruksia tai isovanhempi ja lapsenlapsi (Luonnonvarakeskus, tietojen luovutus 22.10.2026, LUKE/3577/07.00.03.00/2026). Tätä tietoa ei ole kirjattu muistioon. Muistio kuvaa paria myös kahdella eri tavalla: sivulla 10 pari on lähisukulaisia, sivulla 21 Siuntion, Punkalaitumen ja Ylivieskan parien todetaan olevan keskimääräistä enemmän sukua toisilleen. Muistion mukaan Luonnonvarakeskus arvioi, että tunnettujen sukusiittoisten parien poistaminen vähentää riskiä sukusiitoksen haitallisten vaikutusten voimistumisesta useiden sukupolvien aikana (muistio s. 9). Luonnonvarakeskuksen lausunnossa tämä toteamus esitetään täyssisaruksista koostuvan Kivikiekin parin yhteydessä, ja se koskee sukusiitosta, joka jatkuu useiden sukupolvien ajan (Luonnonvarakeskus 14.9.2026, LUKE/2980/00.04.05/2026, s. 1). Arvio, että lauman poistaminen haittaa koko susikannan monimuotoisuutta vähemmän, koskee muistiossa vain sisarusparin muodostamaa laumaa (muistio s. 9 ja 21). Punkalaitumen pari ei ole täyssisaruksia, eikä sen sukusiitosastetta ole laskettu. Siksi ei ole osoitettu, että Punkalaitumen lauman poistaminen vähentäisi sukusiitoksen haittoja.

Piiri vastustaa Punkalaitumen susilauman poistamista. Lauman poistaminen ei ratkaise lounaisen Suomen susikannan geneettistä ongelmaa. Muistiossa Luonnonvarakeskus toteaa, että geneettinen monimuotoisuus yksittäisen lauman tasolla on vain pieni osa kokonaisuutta ja että erityisen tärkeää on idän ja lännen välisen geenivirran mahdollistaminen (muistio s. 21). Hoitosuunnitelmaluonnoksen mukaan sisäsiittoisuus kasvaa lounaisessa Suomessa, koska idän ja lännen välillä on vähän geenivirtaa (hoitosuunnitelmaluonnos s. 15). Ratkaisu on siis geenivirran turvaaminen, ei laumojen poistaminen. Huitun mukaan on vaikeaa nähdä, miten metsästyksellä saataisiin edistettyä itäisen ja läntisen Suomen geneettisesti eroavien susikantojen sekoittumista (Suomenmaa 9.10.2026).

4.3 Stormi

Perustelut nojaavat tämän vuoden tapauksiin, kuten elokuun lammasvahinkoon Nokialla, ja alueella on tehty ainakin yksi onnistunut karkotus (muistio s. 10). Muistiossa ei kerrota, miten lammasvahinkoa oli pyritty ehkäisemään. Muistion mukaan lampaat tappoi susi tai sudet reviirin pohjoisosassa, ja reviirin lähellä on useita muita susireviirejä (muistio s. 10). Muistiossa ei kerrota, onko vahingon tehneet sudet tunnistettu Stormin lauman yksilöiksi.

Suomen riistakeskuksen mukaan huolellisesti ylläpidetty petoaita on tehokkain keino ehkäistä suurpetovahinkoja (Suomen riistakeskus 25.5.2026). Hoitosuunnitelmaluonnoksen mukaan lounaisen kannanhoitoalueen tavoitteena on kehittää kotieläinvahinkojen ennaltaehkäisyä (s. 37). Vahinko osoittaa siis ensisijaisesti suojauksen kehittämistarvetta, ei tarvetta poistaa koko laumaa. Stormin reviirin alueelta on kerätty vain yksi DNA-näyte, eikä sekään ollut reviirin sudesta. Yhtään Stormin lauman sutta ei siis ole tunnistettu DNA:n perusteella, ja tieto lauman koosta perustuu havaintoihin (reviiritiedot s. 40). Kiintiön kohteena olevan lauman koostumusta ei siis ole varmistettu.

SLL Pirkanmaan piiri on saanut Nokian riistanhoitoyhdistykseltä tiedon, että lammastilalle on suunnitteilla petoaita (Nokian riistanhoitoyhdistys, puhelinkeskustelu 18.10.2026).

Vahinkoja ehkäistään siis jo suojaamalla, mikä on oikea keino. Kiintiömetsästys ei olisi perusteltu, vaikka aitaa ei rakennettaisi.

Stormin perhelauman tappaminen voisi lisätä lammasvahinkoja eikä vähentää niitä. Kohdassa 1.4 todetaan muistion perusteella, että talvella poistettu lauma korvautuu useimmiten uudella laumalla jo seuraavana keväänä (muistio s. 20). Muistion mukaan tiheän susikannan alueella reviirit täyttyvät nopeammin kuin harvemman kannan alueella (muistio s. 12–13), ja Stormin reviirin lähellä on useita muita susireviirejä (muistio s. 10). Muistion väite, että kokonaisen lauman poisto vähentää kotieläinvahinkoja (muistio s. 19), ei ota huomioon muistion omaa toteamusta siitä, että poistettu lauma korvautuu yleensä seuraavaan kevääseen mennessä.

Muistion mukaan Stormin alueella on ollut voimassa Suomen riistakeskuksen karkottamislupa (muistio s. 10). Lievempi keino on siis jo käytössä, ja se on onnistunut. Poliisihallituksen maa- ja metsätalousvaliokunnalle antaman lausunnon mukaan poliisilain vähimmän haitan periaate tarkoittaa, että suurpedon karkottaminen on useissa tilanteissa lopettamista perustellumpi toimenpide ja lopetusmääräys on aina viimesijainen keino (MmVM 7/2025 vp, s. 3). Piiri katsoo, että jos Stormin lauman sudet tulevat laidunten läheisyyteen, ne on karkotettava eikä tapettava.

4.4 Keikyä ja Stormi geenivirran kannalta

Piirin arvion mukaan Keikyän ja Stormin reviireiltä levittäytyy susia koilliseen ja itään vapaille alueille, joilla ne voivat kohdata itäistä perimää olevia susia. Kuten kohdassa 4.2 todetaan, idän ja lännen välinen geenivirta on lounaisen susikannan monimuotoisuuden kannalta ratkaiseva. Otso Huitun mukaan metsästyksen suurimmat riskit liittyvät siihen, että susien geneettinen monimuotoisuus vähenee entisestään (Suomenmaa 9.10.2026).

Muistion mukaan läntisessä Suomessa pyritään välttämään itäistä geneettistä taustaa olevien yksilöiden pyyntiä (s. 22). Luonnonvarakeskuksen mukaan Kuhmoisten perhelauman lisääntyvistä susista toinen on itäistä geneettistä alkuperää ja toinen on geneettisesti sekoittunut (Luonnonvarakeskus, tietojen luovutus 22.10.2026, LUKE/3577/07.00.03.00/2026; Luonnonvarakeskus 31.8.2026, liite tiedonluovutuspäätökseen, lausunnon liite 5). Kuhmoisten reviiri on piirin toiminta-alueella. Piirin arvion mukaan Keikyän ja Stormin reviireiltä koilliseen levittäytyvät sudet voivat siis kohdata itäistä perimää kantavia susia myös piirin omalla alueella.

Piiri katsoo, että Keikyän ja Stormin reviirit on ehdottomasti säilytettävä kiintiömetsästyksen ulkopuolella.

5 Iivantiira-Vuosanka ja Höljäkkä: idän ja lännen välinen geenivirta

Idän ja lännen välinen geenivirta edellyttää, että itäinen susikanta pysyy niin suurena, että sieltä vaeltaa susia länteen (Luonnonvarakeskuksen blogi 25.6.2026). Muistion mukaan itäisen Suomen sudet ovat Kivikiekin reviiriä lukuun ottamatta geneettisesti arvokkaita (s. 21), ja itäiseen Suomeen kohdennetaan vähemmän pyyntiä, jotta itäistä perimää omaavat sudet levittäytyisivät laajemmalle alueelle (s. 22). Luonnonvarakeskuksen mukaan kaikkien analysoitujen itäisten reviirien lisääntyvät parit Kivikiekkiä lukuun ottamatta eivät ole sukua keskenään, ja itäisten susien perimä on selvästi monimuotoisempi kuin läntisten susien (Luonnonvarakeskus 31.8.2026, liite tiedonluovutuspäätökseen).

Asetus kuitenkin sallii kuuden suden kiintiön sekä Iivantiira-Vuosangan että Höljäkän kiintiöalueilla (asetusluonnos 2 §, kohdat 4 ja 7). Iivantiiran ja Vuosangan reviireiltä kuoli edellisen kauden metsästyksessä kummaltakin toinen lisääntyvä susi (reviiritiedot s. 96–97).

Luonnonvarakeskus on Suomen riistakeskukselle 14.9.2026 antamassaan lausunnossa todennut, että idän ja lännen välisen geenivirran edellytyksenä on elinvoimainen ja geneettisesti monimuotoinen itäinen susikanta, joka tuottaa jälkeläisiä. Siksi Luonnonvarakeskus pitää tärkeänä, että kannanhoidon toimin pyritään säilyttämään ne itäisen kannanhoitoalueen reviirit, jotka tunnistettiin maaliskuun 2026 kanta-arviossa ja joiden geneettinen tila on arvioitu hyväksi verrattuna läntisen kannanhoitoalueen reviireihin (Luonnonvarakeskus 14.9.2026, LUKE/2980/00.04.05/2026, s. 1). Höljäkän kiintiöalue on Pohjois-Karjalassa (muistio s. 9), joka kuuluu hoitosuunnitelmaluonnoksen mukaan itäiseen kannanhoitoalueeseen (hoitosuunnitelmaluonnos s. 31). Höljäkässä eli maaliskuussa 2026 perhelauma (reviiritiedot s. 100). Muistiossa Höljäkän kohdalla ei käsitellä lauman perimää (muistio s. 9).

Luonnonvarakeskus mainitsee suosituksestaan ainoana poikkeuksena Kivikiekin reviirin, jolla lisääntyvä pari on täyssisaruksia. Saman lausunnon mukaan näin läheisten sukulaisten yksittäinen lisääntyminen ei välttämättä aiheuta merkittävää haittaa koko susikannan geneettiselle monimuotoisuudelle, ja vaikutukset voivat voimistua, jos sisaruspari lisääntyy menestyksekkäästi useiden vuosien ajan (Luonnonvarakeskus 14.9.2026, LUKE/2980/00.04.05/2026, s. 1). Piiri vastustaa Kivikiekin lauman tappamista samoin perustein kuin kaikkien muidenkin susien tappamista kiintiömetsästyksessä.

Piirin näkemyksen mukaan Iivantiira-Vuosangan ja Höljäkän kiintiöalueet on jätettävä asetuksesta pois, jotta itäinen geeniperimä voi levitä länteen ja parantaa läntisen Suomen, myös piirin alueen, susikannan geneettistä monimuotoisuutta. Tämä on myös muistion oma tavoite (muistio s. 22). Hoitosuunnitelmaluonnoksen mukaan läntiset sudet levittäytyvät itäiseen Suomeen, mutta itäistä alkuperää olevia susia on muuttanut länteen vähemmän, joten idän ja lännen välille tarvitaan enemmän geenivaihtoa (hoitosuunnitelmaluonnos s. 15).

Itä-Suomen geneettisesti pienin elinvoimainen populaatio (GPEP) on 187–223 sutta, kun tavoitteeksi asetetaan Ne = 100 ja riski vaihtelee 50 prosentista 2 prosenttiin (Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 80/2022, kuva C11). Maaliskuussa 2026 Itä-Suomen susikanta oli pienempi kuin 187 sutta, joten se ei ole lyhyellä aikavälillä geneettisesti elinvoimainen. Siksi piiri katsoo, että itäisestä kannasta ei tule tappaa yhtään sutta, koska jokainen tapettu susi kaventaa jo valmiiksi suppeaa geenipoolia. Itäisen kannan on päinvastoin annettava kasvaa.

Tampereella 10.11.2026

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry

Antti Virnes, puheenjohtaja

Tuulia Aho, järjestötyöntekijä

Lähteet

1. Luonnos maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi alueellisen kiintiön nojalla sallittavasta suden metsästyksestä metsästysvuonna 2026–2027 ja sen perustelumuistio 9.10.2026 (VN/24888/2026). https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=11a1d93c-6f67-444e-968f-0e9348b99e72

2. Luonnos Suomen susikannan hoitosuunnitelmaksi (VN/28366/2026). https://mmm.fi/hanke2?tunnus=MMM037:00/2026

3. Maa- ja metsätalousministeriö 9.10.2026: Susikannan hoitosuunnitelma sekä asetus suden kiintiömetsästyksestä lausunnoille. https://mmm.fi/-/susikannan-hoitosuunnitelma-seka-asetus-suden-kiintiometsastyksesta-lausunnoille

4. Suomen riistakeskus 23.9.2026: Suomen riistakeskus esittää kiintiötä 109 suden metsästämiseen – painopiste lounaisessa Suomessa. https://riista.fi/ajankohtaista/suomen-riistakeskus-esittaa-kiintiota-109-suden-metsastamiseen-painopiste-lounaisessa-suomessa/

5. Luonnonvarakeskus: Susikanta Suomessa maaliskuussa 2026 (25.6.2026). https://www.luke.fi/fi/luonnonvaratieto/tiedetta-ja-tietoa/susi/susikanta-suomessa-maaliskuussa-2026

– Reviiriliite (päivitetty 5.7.2026): https://www.luke.fi/fi/documents/susikanta-maaliskuussa-2026-reviirisivutpaivitetty-572026-v3

– Havaintoja kiintiömetsästyksen välittömistä vaikutuksista susiin (sisältää taulukon talven 2026 susisaaliista kiintiöalueittain): https://www.luke.fi/fi/luonnonvaratieto/tiedetta-ja-tietoa/susi/dnanaytteet-susien-yksilontunnistamiseen/havaintoja-kiintiometsastyksen-valittomista-vaikutuksista-susiin

6. Luonnonvarakeskus 25.6.2026: Suomen susikanta edellisvuoden tasolla – kiintiömetsästys on leikannut kannan kasvun. https://www.luke.fi/fi/uutiset/suomen-susikanta-edellisvuoden-tasolla-kiintiometsastys-on-leikannut-kannan-kasvun

7. Suomen luonnonsuojeluliitto 18.12.2025: Lausunto MMM:n asetusehdotuksesta alueellisen kiintiön nojalla sallittavasta suden metsästyksestä metsästysvuonna 2025–2026. https://www.sll.fi/ajankohtaista/suomen-luonnonsuojeluliiton-lausunto-mmmn-asetusehdotuksesta-alueellisen-kiintion-nojalla-sallittavasta-suden-metsastyksesta-metsastysvuonna-2025-2026/

8. Suomen riistakeskus 25.5.2026: Päivitetyt petoaitaratkaisut parantavat kotieläinten suojaa suurpedoilta. https://www.sttinfo.fi/tiedote/72063981/paivitetyt-petoaitaratkaisut-parantavat-kotielainten-suojaa-suurpedoilta?publisherId=69819062&lang=fi

9. Pohjala, Pauliina: Metsästys voi lisätä susien pihakäyntejä ja heikentää niiden geenipohjaa, kertoo suurpetoprofessori. Suomenmaa 9.10.2026 (muokattu 10.10.2026). https://www.suomenmaa.fi/uutiset/metsastys-voi-lisata-susien-pihakaynteja-ja-heikentaa-niiden-geenipohjaa-kertoo-suurpetoprofessori/

10. Århusin yleissopimus (SopS 121–122/2004), 8 artikla. https://www.finlex.fi/api/assets/extra/treaty-series-pdf/fin/2004/20040042.pdf

11. KHO 19.2.2026 t. 425. Tiedote: https://www.kho.fi/ajankohtaista/tiedote-ja-uutisarkisto/korkein-hallinto-oikeus-ei-tutki-suden-metsastysasetuksesta-tehtya-valitusta/

12. Huitu, Otso: Miten mitata suden kannanhoidollisen metsästyksen onnistumista? Luonnonvarakeskuksen blogi 25.6.2026. https://www.luke.fi/fi/blogit/miten-mitata-suden-kannanhoidollisen-metsastyksen-onnistumista

13. Alakoski, Kimmo, toiminnanjohtaja, Nokian riistanhoitoyhdistys. Puhelinkeskustelu Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piirin edustajan kanssa 18.10.2026.

14. Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta: Valiokunnan mietintö MmVM 7/2025 vp – HE 173/2025 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsästyslain muuttamisesta. https://www2.eduskunta.fi/pdf/MmVM+7/2025+vp?lang=fi

15. Luonnonvarakeskus 14.9.2026: Lausunto Suomen riistakeskukselle. Kivikiekin susireviirin sisarusparin merkitys itäisen susikannan geneettiselle monimuotoisuudelle. Dnro LUKE/2980/00.04.05/2026.

16. Luonnonvarakeskus 22.10.2026: Ilmoitus, tietojen luovutus Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piirille. LUKE/3577/07.00.03.00/2026.

17. Luonnonvarakeskus 26.10.2026: Tiedonluovutuspäätös Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piirille, LUKE/3596/07.00.03.00/2026. Liitteet: Kuolleet sudet 1.1.2026–10.2.2026; Geneettisesti erityisen arvokkaat lisääntyvät yksilöt sekä reviirit, joissa lisääntyvät yksilöt lähisukulaisia toisilleen (31.8.2026).

18. Suomen luonnonsuojeluliitto 15.8.2026: Luonnonsuojeluliiton kommentit suden suojelutasoon. https://www.sll.fi/ajankohtaista/luonnonsuojeluliiton-kommentit-suden-suojelutasoon

19. Mäntyniemi, S., Valtonen, M., Helle, I., Johansson, H., Ponnikas, S., Nivala, V., Harmoinen, J., Herrero, A., Heikkinen, S., Kvist, L., Aspi, J., Kojola, I. & Holmala, K. 2022. Suomen susikannan suotuisan suojelutason viitearvojen määrittäminen: Loppuraportti 2022. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 80/2022. Luonnonvarakeskus, Helsinki. https://www.luke.fi/fi/luonnonvaratieto/tiedetta-ja-tietoa/susi/suomen-susikannan-suotuisan-suojelutason-viitearvojen-maarittely

20. Suomen luonnonsuojeluliitto 25.6.2026: Tuore susikannan arvio osoittaa: kiintiömetsästys on este suden suotuisan suojelun tason saavuttamiselle. https://www.sll.fi/ajankohtaista/tuore-susikannan-arvio-osoittaa-kiintiometsastys-on-este-suden-suotuisan-suojelun-tason-saavuttamiselle/

21. WWF Suomi 23.9.2026: WWF: Suomen Riistakeskuksen esittämä suden metsästyskiintiö on liian suuri. https://wwf.fi/uutiset/2026/09/wwf-suomen-riistakeskuksen-esittama-suden-metsastyskiintio-on-liian-suuri/

22. Frankham, R., Bradshaw, C.J.A. & Brook, B.W. 2014. Genetics in conservation management: Revised recommendations for the 50/500 rules, Red List criteria and population viability analyses. Biological Conservation 170: 56–63.

Liitteet

1. Luonnonvarakeskus 22.10.2026: Tietojen luovutus Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piirille, LUKE/3577/07.00.03.00/2026
2. Luonnonvarakeskus 14.9.2026: Lausunto Suomen riistakeskukselle Kivikiekin susireviirin sisarusparin merkityksestä, LUKE/2980/00.04.05/2026
3. Luonnonvarakeskus 26.10.2026: Tiedonluovutuspäätös Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piirille, LUKE/3596/07.00.03.00/2026, liitteineen
4. Luonnonvarakeskus: Kuolleet sudet 1.1.2026–10.2.2026 (tiedonluovutuspäätöksen 26.10.2026 liite)
5. Luonnonvarakeskus 31.8.2026: Geneettisesti erityisen arvokkaat lisääntyvät yksilöt sekä reviirit, joissa lisääntyvät yksilöt ovat lähisukulaisia toisilleen (tiedonluovutuspäätöksen 26.10.2026 liite)